Posudek na diplomovou práci

Název práce: Informační výchova začínajících čtenářů v Městské knihovně v Praze – v knihovnách Smíchov a Barrandov

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví
Autor práce: Bc. Romana Friessová
Vedoucí práce: Vedoucí práce: PhDr. Hana Landová, Ph.D.
Oponent: PhDr. Pavla Kovářová, Ph.D.

Aspekt kv. práce	Vysvětlení	Možné hodnocení
metodologie a věcné zpracování tématu	*hodnotí se zvládnutí obsahové (věcné) stránky práce, splnění zadaného úkolu, využití výzkumných metod apod.*	24 bodů
přínos a novost práce	*hodnotí se přínos a novost práce pro informační vědu v ČR*	10 bodů
citování, korektnost citování, využití inf. zdrojů	*hodnotí se zejména využití odkazů a pramenů v textu, korektnost citování; hodnotí se využití cizojazyčných pramenů; (v případě plagiátů je student vyřazen ze studia bez další obhajoby)*	10 bodů
slohové zpracování	*hodnotí se čtivost textu, skladba vět, odborný styl vyjadřování, rozsah práce*	5 bodů
gramatika textu	*hodnotí se gramatická úroveň práce, hrubky, čárky ve větách apod.*	2 bodů
CELKEM		51 bodů

Diplomanka si zvolila zajímavé a velmi diskutované téma nejen v oboru, ale i v současných koncepcích rozvoje knihoven, jeho zpracování je tedy jistě dobrým počinem, ale bohužel způsob uchopení problematiky je podle mého názoru na hraně přijatelnosti pro diplomovou práci. Jako problematické hodnotím zejména věcné zpracování tématu, které spíše připomíná propagační brožuru MKP než odborný text, k problematice je přistupováno velmi neodborně a spíše jde o deskripci vlastních znalostí z praxe v řešené knihovně a subjektivní hodnocení realizovaných aktivit.

Tomu odpovídá také forma zpracování, kdy jazykový projev často obsahuje formulace, které se do odborného textu nehodí (např. „děti … přelouskaly písmena“ – s. 18) a nepodložená tvrzení (např. „Velikost knihovny i fondu je tomu přizpůsobena a uživatelům knihovna velmi vyhovuje. Rádi zde tráví svůj čas.“ – s. 33, odkaz na výzkumy na s. 37 bez uvedení alespoň jediného konkrétního zdroje apod.). O argumentaci se v textu v podstatě nedá hovořit. Jen minimálně autorka pracuje s odbornými texty, téma téměř neřeší na úrovni odborného publikovaného poznání, které by problematiku popsalo na obecné úrovni, stále se uchyluje k řešení výhradně v pojetí MKP (viz např. kap. 4 a její podkapitoly). Z formálního hlediska je v textu také řada překlepů, jazykových a typografických nedostatků. Ve srovnání s jinými problémy je už jen drobností, že v obsahu práce nejsou uvedeny strany, kde příslušné kapitoly začínají, nadpisy pak často mají spíše formát věty.

Z hlediska dílčích připomínek bych uvedla především následující:

- Text minimálně rozlišuje čtenářskou a informační gramotnosti, tyto pojmy nejsou jasně vymezeny v souvislosti jeden k druhému.
- Kap. 2, kterou jedinou je možné brát jako nějaký odborný úvod do problematiky, pokrývá již dosti zastaralé zdroje. To je patrné už v definování informační gramotnosti, kde je naprosto ignorována zásadní změna paradigmatu po roce 2010 ve vysokoškolském prostředí i v rámci celoživotního vzdělávání. Ještě více zjevné to je ale v kap. 2.1.2 zaměřené na státní informační politiku, která vzhledem ke zdrojům podle autorky zřejmě končí v roce 2006, přestože i v této oblasti zejména v současnosti je možné vysledovat na základě kritiky tendenci k silným změnám (zejména vlivem ICT).
- Podle kap. 2.1.3 RVP má vztah k informační gramotnosti jen v oblasti Informační a komunikační technologie, což ale vůbec není pravda, zejména pokud autorka informační gramotnost vnímá jako pojem nadřazený gramotnosti čtenářské.
- Zaměření oblasti Český jazyk a literatura (s. 19-20) je citací, ale v textu je označen úsek jen jako parafráze.
- V kap. 2.4 navzdory názvu není jasné, jak IFLA podporuje čtenářství. Naprosto chybí v celé kapitole vymezení, jak byly popsané iniciativy vybrány. To postrádám i v podkapitolách v kap. 4.
- Některé zdroje použité v textu nejsou uvedeny v seznamu zdrojů (např. obrázky na s. 24). Tyto zdroje také nejsou ve formě podle normy ISO 690.
- V kap. 2, jak bylo řečeno, tak jen tu považuji za blížící se odbornému textu, delší úseky textu působí jako referáty zdrojů, chybí jakákoli komparace zjištění a kritický přístup k informacím. Také (podobně jako i v dalších částech textu) není jasné, odkud kam autorka směřuje, jaká je logika kapitol, protože často je jedno téma zmíněno, pak se přejde k jinému a pak se znovu vrací zpět.

- Kap. 4 popisuje obecně dětské knihovny, nevztahuje uvedené informace do kontextu cíle práce.
- Tabulky v textu často obsahují duplicitní informace (např. s. 31), pro ilustraci informací by byl také mnohem přehlednější graf.
- V textu je uváděna řada informací bezpochyby převzatých, ale bez uvedení zdroje (např. počet účastníků Noci s Andersenem v roce 2015 na s. 72).
- Popis obou řešených knihoven se objevuje na několika místech práce, často s uvedením stále stejných informací, zcela zbytečně.
- Nerozlišuje se podpora čtenářství a podpora knihovny (viz např. s. 90).
- Výzkumná část obsahuje čtyři různá šetření, kdy se jedná o strukturované dotazování, není tedy využito ani výhod kvalitativního rozhovoru, ani kvantitativního dotazníku, uvedené informace jsou nezobecnitelné. Výsledky jsou popsány velmi stručně a povrchně, spíše jako obecný přehled bez většího přínosu pro praxi. Není jasná řada klíčových informací k metodologii výzkumu (např. výběr vzorku – Byli oslovení všichni? Minimálně u rodičů o tom pochybuji. Jak byli vybráni?). Výsledky jsou velmi stručné, kromě jasné metodologie chybí i diskuze zjištění, naopak do výsledků jsou bez rozlišení zamíchány opět vlastní zkušenosti autorky, což naprosto ruší i tak omezenou vypovídací hodnotu uvedených informací, jde opět jen o neobjektivní názor autorky jen doplněný občas některými zjištěními od dotazovaných (např. „Celková velikost knihovny je menší, s tím souvisí i počet knihovnického personálu. Díky tomu se rodiče i děti snadněji v knihovně po všech stránkách zorientují a navážou s knihovnicemi kontakt.“ – s. 117 – to jistě není výsledek rozhovoru s rodiči). Způsob analýzy tedy ani nemá smysl řešit. Problém je i s využitím návodních otázek (např. „Vyhovuje potřebám začínajících čtenářů a rámcovým vzdělávacím programům tematické složení besed?“ – s. 108) a nevhodného zpracování zjištění (např. co děti baví nelze zjistit od učitelů, jde o zprostředkovanou informaci). V textu chybí jakýkoli závěr dotazování, vyhodnocení zjištění ze všech čtyř pohledů, netuším, k čemu rozhovory byly a co z nich vyplynulo pro řešené téma.
- Kap. 8 není proti nadpisu metodickým návodem, ale jen opětovným popisem již řešených aktivit obou poboček. Netuším, proč v kapitole 8. 2 s názvem „Volnočasové vzdělávací a kulturní akce pro děti“ autorka uvádí „Hlavní úkol knihovny je informovat rodiče začínajících čtenářů, kteří nejsou sami čtenáři knihovny, o knihovním řádu, především o výpůjční lhůtě jednotlivých dokumentů a o dalších službách knihovny dětem a rodičům. Informování rodičů probíhá jak přímo v dětských odděleních, tak na webových stránkách knihovny.“ (s. 125)
- Autorka stále zdůrazňuje některé rozdíly mezi pobočkami (např. v jaké zástavbě jsou), aniž bych kdekoli v textu našla, jaký tyto rozdíly mají vliv na rozvoj čtenářství u dětí.